

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Спеціальність 211 – “Ветеринарна медицина”

Ві
16.06.25 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри акушерства і
біотехнології репродукції тварин,
доцент Івасенко Б.П. *[Signature]*
“ 10 ” *05* 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: “**ДІАГНОСТИКА, ПОШИРЕННЯ ТА ТЕРАПІЯ СУК ЗА
ПІОМЕТРИ**”

Виконавець *[Signature]* В.В. Мех

Науковий керівник, доцент Івасенко Б.П.
[Signature]

Рецензент *[Signature]*

Я, Мех Валерія Володимирівна, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

м. Біла Церква
2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Спеціальність 211 – “Ветеринарна медицина”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Гарант ФП/211 – “Ветеринарна медицина”,
професор Рубленко М.В.
“16” вересня 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу

Мех Валерія Володимирівна
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема: “**Діагностика, поширення та терапія сук за піометри**”

Затверджено наказом ректора № _____ від _____

Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до “30” 05. 2025 р.

Перелік питань, що розробляються в роботі. Вихідні дані: вивчено поширення та методи діагностики піометри у сук. Вивчено породну, сезонну та вікову динаміку піометри. Вивчено порівняльну характеристику сучасних методів терапії сук за піометри.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	05.10.23–01.02.24	виконано
Методична частина	05.10.23–01.02.24	виконано
Дослідницька частина	10.10.23–30.12.24	виконано
Оформлення роботи	20.03.25	виконано
Перевірка на плагіат	06.05.25	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	10.05.25	виконано
Подання на рецензування	10.06.25	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи, _____

підпис

доцент Івасенко Б.П.

вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач _____

підпис

Мех В.В.

прізвище, ініціали

Дата отримання завдання “05” вересня 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Мех Валерія Володимирівна. «Діагностика, поширення та терапія сук за піометри».

У роботі висвітлені питання щодо діагностики, поширення та сучасних методів терапії сук за піометри. Було вивчено поширення даної патології залежно від віку, породи, сезону року. Апробовано сучасні методи примедикації та дві різні схеми терапії сук за піометри.

Магістерська робота викладена на 51 сторінці комп'ютерного друку, містить 5 таблиць, 13 рисунків. Список джерел літератури – 40, в тому числі зарубіжних – 10.

Метою роботи було вивчити порівняльну ефективність деяких методів терапії сук за піометри в умовах приватної клініки ветеринарної медицини «SuperVet» міста Києва.

Для досягнення зазначено мети перед нами були поставлені такі **завдання:**

- провести аналіз даних ветеринарної звітності за 2022–24 роки щодо поширення піометри серед сук за матеріалами клініки «SuperVet»;
- встановити вікову динаміку піометри у сук;
- вивчити причини виникнення піометри;
- вивчити біохімічні та гематологічні показники крові у хворих на піометру сук;
- вивчити ефективність деяких методів терапії за піометри і терміни одужання тварин.

Об'єкт дослідження: піометра матки у сук

Предмет дослідження: поширення піометри клінічні ознаки за субінволюції та методи терапії.

Сфера використання: собаківництво, ветеринарні клініки

Ключові слова: суки, піометра, матка, мікрофлора, роди

ANNOTATION

Mekh Valeriya Volodymyrivna. "Diagnosis, prevalence and therapy of bitches with pyometra".

The work highlights issues regarding the diagnosis, prevalence and modern methods of therapy of bitches with pyometra. The prevalence of this pathology was studied depending on age, breed, season of the year. Modern methods of medication and two different schemes of therapy of bitches with pyometra were tested.

The master's thesis is presented on 51 pages of computer printing, contains 5 tables, 13 figures. The list of literature sources is 40, including foreign ones - 10.

The aim of the work was to study the comparative effectiveness of some methods of therapy for pyometra in bitches in the conditions of the private veterinary clinic "SuperVet" in Kyiv.

To achieve the stated goal, we were set the ***following tasks***:

– to conduct an analysis of veterinary reporting data for 2022–24 on the prevalence of pyometra among bitches according to the materials of the "SuperVet" clinic;

– to establish the age dynamics of pyometra in bitches;

– to study the causes of pyometra;

– to study the biochemical and hematological blood parameters in patients with pyometra in bitches;

– to study the effectiveness of some methods of therapy for pyometra and the recovery time of animals.

Object of study: uterine pyometra in bitches

Subject of study: prevalence of pyometra, clinical signs during subinvolution and methods of therapy.

Scope of use: dog breeding, veterinary clinics

Keywords: bitches, pyometra, uterus, microflora, genus

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	2
АНОТАЦІЯ	3
ЗМІСТ	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	9
1.1. Особливості клінічного прояву та причини виникнення запальних процесів у матці сук	9
1.2. Діагностика та терапія запальних процесів матки у самок собак	16
1.3. Заключення з огляду літератури	19
РОЗДІЛ 2. ВИБІР НАПРЯМІВ ДОСЛІДЖЕНЬ, МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ РОБОТИ	21
2.1. Матеріали і методи дослідження	21
2.2. Схема проведення досліджень	28
2.3. Характеристика ветеринарної клініки «SuperVet»	28
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	33
3.1. Аналіз даних ветеринарної звітності клініки ветеринарної медицини «SuperVet» за 3 роки, щодо поширення піометри у сук	33
3.2. Особливості клінічного перебігу піометри у сук	36
3.3. Ефективність терапії сук, хворих піометрою	42
РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	44
ВИСНОВКИ	50
ПРОПОЗИЦІЇ ВЛАСНИКАМ ТВАРИН	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	52
ДОДАТКИ	57

**ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ,
ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ**

УЗД – ультразвукова діагностика

ОД – одиниць дії

Мг/л – міліграм на літр

п/ш – підшкірно

в/м – внутрішньом'язово

ШОЕ – швидкість осідання еритроцитів

КП – кольоровий показник

ВСТУП

Причинами безпліддя у сук є патологічні зміни в матці, що не супроводжуються запаленням, зокрема, гіперплазія ендометрію. Хвороби матки демонструють значну спільність щодо своєї етіології та клінічного вираження, через що їх часто об'єднують під загальним терміном – піометра, або ж розглядають як комплекс симптомів метрит-піометра. Згідно з поглядами більшості дослідників, в основі їхньої етіології лежать функціональні порушення яєчників [1–3].

Піометра – захворювання, що становить понад 86 % від усієї гінекологічної патології. У сук, в 81 % випадків, причиною можуть бути: несправжня вагітність, хронічні запалення геніталій та функціональні порушення (атонія та гіпотонія матки) [2, 4].

Метрит і піометра – це стани, що потребують складного лікування. Питання профілактики та, особливо, терапії сук, які утримуються в домашніх умовах, є першочерговим. В Україні цій темі приділяли недостатньо уваги як науковці, так і ветеринарні лікарі. Наукові дослідження, які є в окремих клініках та в навчальних закладах, не систематизовані та не узагальнені для широкого кола ветеринарів. Метрит і піометра у сук діагностуються часто. Відповідно до наших спостережень та аналізу літератури, ключовим аспектом вивчення метриту у самок є дослідження етіології, патогенезу і діагностики [1–4]. Таким чином, досліджуючи запальні процеси в матці сук, важливо зосередити увагу на ролі біотичних, абіотичних та антропогенних факторів.

В умовах економіки, що диктує ринок, ветеринарна медицина в межах міського середовища переорієнтовується, зосереджуючись значною мірою на маленьких домашніх улюбленцях.

Пріоритетною метою стає розробка новаторських, швидших підходів до лікування різноманітних захворювань, що вражають собак. Піометра не

становить винятку, оскільки вимагає значних зусиль від ветеринарного лікаря та власника тварини [5].

На наш погляд, проведення досліджень, спрямованих на вивчення методів діагностики, клінічних особливостей перебігу та проявів захворювання, а також визначення ефективності медикаментозного лікування та оваріогістеректомії за піометри у самок дрібних тварин, є надзвичайно важливим та актуальним напрямом роботи.

Метою роботи було вивчити порівняльну ефективність деяких методів терапії сук за піометри в умовах приватної клініки ветеринарної медицини «SuperVet» міста Києва.

Для досягнення зазначено мети перед нами були поставлені такі **завдання:**

- провести аналіз даних ветеринарної звітності за 2022–24 роки щодо поширення піометри серед сук за матеріалами клініки «SuperVet»;
- встановити вікову динаміку піометри у сук;
- вивчити причини виникнення піометри;
- вивчити біохімічні та гематологічні показники крові у хворих на піометру сук;
- вивчити ефективність деяких методів терапії за піометри і терміни одужання тварин.

Об'єкт дослідження піометра матки у сук

Предмет дослідження поширення піометри клінічні ознаки за субінволюції та методи терапії.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Особливості клінічного прояву та причини виникнення запальних процесів у матці сук

До хвороб самок, котрі пов'язані з ураженням матки, які часто спостерігаються та стають причинами безпліддя, входять метрит та піометра [1–5].

Піометра є гормонозалежною бактеріальною інфекцією, що призводить до накопичення гнійного ексудату у порожнині матки, зумовлюючи подальші системні порушення. Ця хвороба є потенційно загрозливою для життя і здатна спровокувати смертні наслідки через всмоктування токсинів (ендотоксемія), розвиток перитоніту та загальний сепсис [4].

Захворювання не виказує чітко визначеної сезонності. Воно може виникати через порушення статевих циклів, а також у випадках, коли запліднення не відбулося, або ж внаслідок патологічних родів. Часто запальні процеси в матці супроводжуються мастопатією, тож у тварин майже завжди виникає симптомокомплекс "метрит-мастопатія" [2].

Піометра здатна розвиватися у самок будь-якого віку, одразу ж після еструсу, під час лютеїнової фази. Середній вік тварин, яким ставлять діагноз, коливається в межах 5–6 років, хоча віковий розкид варіюється від 10 місяців до 15 років. Частота захворювань значно збільшується з віком, особливо у самок, старших 7 років [2, 6, 7].

За метриту та піометри в матковій порожнині виникає несприятливе середовище для існування, активності та пересування сперматозоїдів. Головною причиною метриту й піометри слід вважати інфекцію, мікроорганізми якої потрапляють під час тічки. З огляду на вірулентність мікробів і опірність тканин статевих органів симптоми захворювання можуть варіюватися від виражених до прихованих змін [1, 3, 4].

Залежно від розташування запального процесу у шарах матки, запалення ділять на метрит – запалення слизової оболонки, міометрит – запалення середнього шару, котрий утворений м'язовою тканиною, периметрит – запалення серозної оболонки. Коли до запалення залучаються маткові зв'язки та навколишня сполучна тканина, виникає параметрит.

Відповідно до характеру ексудату, який накопичується в порожнині матки, виділяють запалення матки: серозне, катаральне, гнійне, фібринозне і геморагічне [1, 3, 8].

За плином запалення розрізняють гостре та хронічне. Щодо проявів, виділяють клінічно виражений або субклінічний перебіг.

Патоморфологічні зміни в матці залежать від виду збудника та сприйнятливості організму. За серозного й катарального метриту спостерігаються гіперемія та набряк слизової оболонки, а також виділення серозного ексудату, іноді з крововиливами різної форми. Поверхня слизової оболонки вкрита клаптями відмерлих тканин, під якими формуються неглибокі дефекти. Слизова оболонка тьмяна, вкрита клаптями некротизованої тканини. Найбільш помітні зміни виникають у залозистій частині ендометрію: вона інфільтрована, залози розширені, стінки між ними стають тоншими, порожнина наповнюється секретом, виникають кісти залоз. Стінки судин потовщені, просвіт звужений, спостерігається їх облітерація та кальцифікація [1, 3, 8].

За умови несвоєчасного виявлення та неадекватного лікування, гострий післяпологовий метрит перетворюється на хронічний, і хвороба триває тривалий період. Власники, зазвичай, надзвичайно рідко помічають гострий метрит. Вони звертаються по допомогу лише коли тварина вже у критичному стані та довго страждає.

Хронічний метрит відрізняється від гострого не лише відсутністю виразних клінічних ознак та тривалістю хвороби, а насамперед тим, що він супроводжується дегенеративними процесами та посиленою активністю маткових залоз, які також піддаються певним патоморфологічним змінам.

ВИСНОВКИ

1. На піометру хворіють суки різного віку, хоча тенденція до зростання захворюваності спостерігається з 3–4 років, досягаючи 14,6 %. У віковій групі 5–6 років фіксується 19,1 % випадків, у 7–8 років – 38,7 %, а у 9–10 років – 18,5 %. У тварин старше 10 років показник становить 6,7 %.

2. Згідно даних ветеринарної клініки «SuperVet» м. Київ на піометру частіше хворіють такси – 17,9 %, безпородні суки – 14,6 %, пекінеси – 13,5%. У сук таких порід як вівчарки, ротвейлер, французький та англійський бульдог зазначену патологію діагностували у 6,7 %, 9,0 %, 3,3 % та 4,5 % відповідно.

3. З акушерських та гінекологічних патологій також діагностували післяродові вестибуло-вагініти та метрити – 23,0 %, хронічний метрит – 27,0%, піометру – 32,0 % та патологічні роди – 18,0 %.

4. Відповідно до наших досліджень, консервативні методи терапії сук за піометри дозволяють одержувати позитивний результат у 75,0 %–87,5 % випадків, проте у основної кількості таких сук трапляються рецидиви. Оперативна терапія дозволяє забезпечити 100 % одужання сук.

ПРОПОЗИЦІЇ ВЛАСНИКАМ ТВАРИН

1. У разі застосування сукам контрацептивів дотримуватися чинних настанов.
2. З метою стерилізації та терапії сук за піометри доцільно проводити їм оваріогістероектомію.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Корейба Л.В. Практичне акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин: навч. посіб. / Л.В. Корейба. 2-ге вид., виправ. і доп. Дніпропетровськ, 2016. Ч. 1. 180 с.
2. Selected aspects of endometritis – pyometra complex in dogs – current troubles and treatment perspectives. [E. Porowska, M. Kulus, M. Jankowski, I. Kocherova, M. Jeseta, A. Chamier-Gliszczyńska, K. Stefańska, B. Borowiec, D. Bukowska, K.P. Brüssow, B. Kempisty, P. Antosik]. *Medical Journal of Cell Biology*. 2018. V. 6(3). P. 108–113.
3. Хвороби собак та кішок. Борисевич В.Б., Галат В.Ф., Калиновський Г.М. та ін.; За ред. А.И. Мазуркевича. К.: Урожай, 1996.
4. Бойко Н.С., Куліда М.А. Піометра дрібних домашніх тварин. Сучасні тенденції ветеринарної освіти та науки: *тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю факультету ветеринарної медицини*. К.: НУБіП, 2019. С. 34–35.
5. Ефективність медикаментозного лікування хворих сук на піометру. / І. Рижих, І. Кучинська, Л. Корейба та ін.. *Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. викладачів і студентів (Дніпро, 6-7 трав. 2020 р.)*. Дніпровський ДАЕУ. Дніпро, 2020. С. 57–58.
6. Деркач С.С., Вальчук О.А. Кореляція віку та породи до прояву акушерської та гінекологічної патології у сук. *Наук. вісн. НУБіП України. Сер. «Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва»*. 2013. №188 (3). С. 33–35.
7. П'ятибрат В.В., Склярів П.М. Вікова та породна залежність сук за піометри. *World science: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference*. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2021. P. 345–346.
8. Кравченко І.В., Сосонний С.В., Корейба Л.В. Розповсюдження акушерської та гінекологічної патології у самиць м'ясоїдних в умовах державної лікарні ветеринарної медицини міста Дніпропетровськ. Актуальні

проблеми розвитку світової науки: зб. наук. праць за матеріалами міжнар. конф. (Київ, 30 бер. 2016 р.). Ч. 1. К.: Центр наукових публікацій, 2016. С. 95–97.

9. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. [В.А. Яблонський, С.П. Хомин, Г.М. Калиновський та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2011. 600 с.

10. Association of pseudoplacental endometrial hyperplasia and pyometra in dogs. [Santana C.H., Santos D.O., Trindade L.M., Moreira L.G., Paixão T.A., Santos R.L.] *Journal of Comparative Pathology*. 2020. Vol. 180. P. 79–85.

11. Т.В. Ізотова, І.В. Рижих, Л.В. Корейба, М.І. Гаращук. Родові та післяродові ускладнення у самиць м'ясоїдних. Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб тварин: *матеріали III Всеукраїнськ. наук.- практ. Інтернет-конф., присвяч. 25-річчю заснування каф. терапії ім. проф. П. І. Локеса (Полтава, 27-28 листоп. 2019 р.)*. Полтавська державна аграрна академія. 2019. С. 45–47.

12. Євтух Л.Г., Заруцька Д.В. Моніторинг прояву піометри у собак (сук). Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб тварин: *матеріали 5-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 20–21 жовт. 2021 р.* Полтава: ПДАУ, 2021. С. 52–53.

13. Радохліб М., Краєвський А. Зміни клітинного складу вагінальних мазків сук у різні фази статевого циклу. *Вісник СНАЕУ*. 2014. № 6. С. 199–202.

14. Євтух Л.Г., Заруцька Д.В. Особливості клінічного прояву піометри у сук: *матеріали 24-ї наук.-практ. конф., 20 грудня 2021 р.*, Житомир: Поліський нац. університет, 2021. С. 171–173.

15. Santana C.H., Santos R.L. Canine pyometra – an update and revision of diagnostic terminology. *Brazilian Journal of Veterinary Pathology*. 2021. Vol. 14. Issue 1. P. 1–8. DOI:10.24070/bjvp.1983-0246.v14i1p1-8.